
СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ СПОРТИВНОГО РЕЗЕРВУ ТА ВІДБІР БАСКЕТБОЛІСТІВ У ЛИТВІ

Микола Безмилов

Аннотация. Рассмотрены особенности подготовки баскетбольного резерва в Литве. Среди ключевых факторов, определяющих успехи литовского баскетбола, выделены: 1) рационально построенный тренировочный процесс и высокий уровень профессионализма тренерских кадров; 2) популярность баскетбола в стране, а также исторические традиции и отношение к виду спорта среди населения; 3) эффективность функционирования системы управления баскетболом на всех иерархических уровнях; 4) организованный отбор баскетболистов и широкая сеть баскетбольных школ, клубов, большое количество детско-юношеских соревнований. Представлена система спортивных соревнований, которая охватывает детско-юношеский баскетбол, кадетские и молодежные турниры, высшую лигу. Показана роль и значимость региональных специализированных центров по подготовке ближайшего баскетбольного резерва. Рассмотрен многоуровневый алгоритм отбора спортсменов в национальные команды для участия в матчах главной баскетбольной лиги страны.

Ключевые слова: подготовка многолетнего резерва, система спортивных соревнований, отбор, комплектование команд.

Abstract. Peculiarities of basketball reserve preparation in Lithuania have been considered. Among the key factors determining the achievements of Lithuanian basketball the following have been isolated: 1) rationally designed training process and high professional level of coaches; 2) basketball popularity in the country as well as historical traditions and population attitude to sport event; 3) functional efficiency of basketball management system at every hierarchical level; 4) organized selection of basketball players and wide network of basketball schools, clubs, numerous number of children and youth competitions. A system of sports competitions is presented, which encompasses children's and youth basketball, cadet and youth tournaments, the highest league. The role and significance of regional specialized centers for preparation of the nearest basketball reserve are shown. A multi-level algorithm for selecting athletes for national teams for participation in matches of the main basketball league of the country is considered.

Keywords: long-term reserve preparation, sports competition system, players, team staffing.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією із головних умов багаторічних успіхів в ігрових видах спорту на міжнародній арені є своєчасна регулярна підготовка якісного спортивного резерву. Для підготовки гравця високого класу може знадобитися від п'ятнадцяти до двадцяти років цілеспрямованої роботи. Досягнувши зони найвищих спортивних результатів, яка у більшості спортивних ігор охоплює вік 23–32 роки, гравець являє собою особливу цінність для професійних клубів та національної збірної команди країни. Успішна підготовка видатних гравців приблизно одного і того самого віку дозволяє команді протягом тривалого часу (від п'яти до десяти років) закріпитися серед лідерів на клубних та національних змаганнях [2]. Для прикладу коротко розглянемо становище національних баскетбольних команд Іспанії та Німеччини.

Молодіжна збірна команда Іспанії, яка у 1999 р. виграла чемпіонат світу у своїх американських однопітків, подарувала іспанському баскетболу групу видатних спортсменів, значна кількість яких у подальшому успішно себе реалізувала в провідних

професійних клубах НБА та Європи. Після триумфального виступу на молодіжній першості ця група баскетболістів протягом майже п'ятнадцяти років забезпечувала успішні виступи національної збірної команди своєї країни на Олімпійських іграх, чемпіонатах світу та інших міжнародних змаганнях. Лише у серії фінальних матчів вона поступалася найсильнішій баскетбольній збірній команді – американській «Dream team».

Проте сьогодні багатьом із цих гравців уже більше тридцяти п'яти років, і незабаром іспанська команда може зіштовхнутися із суттєвою проблемою зміни ігрових поколінь. Не дивлячись на те що тренерських штаб надавав групі молодих баскетболістів ігровий час, все ж головну силу збірної команди становили саме вікові досвідчені спортсмени.

Із аналогічною проблемою у свій час зіткнулася національна збірна команда Німеччини. Після завершення кар'єри кількох видатних баскетболістів на чолі із Дірком Новицькі ця команда, яка до того часу претендувала на високі місця у престижних турнірах, сьогодні не завжди може подолати групову стадію змагань. Актуальною да-

на проблема є й для інших ігрових видів спорту (футболу, хокею, волейболу тощо).

Багаторічні успішні виступи на міжнародній арені не можуть проходити без наявності високо-ефективної системи підготовки спортивного резерву на всіх етапах спортивного вдосконалення [1, 4, 6]. Лідер світового баскетболу визначається сьогодні не під час протистояння національних збірних команд на крупних міжнародних змаганнях, а в процесі якісної системної підготовки віддаленого та найближчого резерву, який у недалекому майбутньому прийде на зміну сучасному поколінню гравців. Провідні баскетбольні країни світу добре усвідомлюють значущість цієї проблеми і приділяють їй першочергову увагу [3, 5, 7].

У зв'язку з цим цікавим вбачається вивчення досвіду підготовки баскетбольного резерву в різних країнах світу. Особливу цінність, на нашу думку, має досвід підготовки спортсменів у тих країнах, які сьогодні є лідерами на міжнародній арені, або яким, незважаючи на невелику кількість населення та незначний економічний потенціал, вдалося досягти відчутних результатів на клубному та національному рівнях. Яскравим представником у цьому плані є Литва, баскетбольна збірна команда якої протягом тривалого часу займає лідируючу позицію.

Роботу виконано в рамках теми 2.34. «Технологія відбору та орієнтації спортсменів-початківців у різних країнах світу» на 2014–2016 рр.

Мега дослідження – вивчити організаційно-методичні та педагогічні особливості підготовки баскетбольного резерву у Литві.

Методи дослідження: аналіз літературних джерел, педагогічне спостереження, опитування експертів, методи математичної статистики, аналіз даних мережі Internet.

Результати дослідження та їх обговорення. Великий інтерес для дослідження представляє досвід підготовки баскетбольного резерву в Литві, яка після розпаду СРСР стала чи не єдиною країною на пострадянському просторі, якій вдалося досягти вражаючих успіхів на міжнародній арені. Зазначимо, що литовська чоловіча збірна команда тричі ставала бронзовим призером Ігор Олімпіад (1992, 1996 та 2000 рр.), бронзовим призером чемпіонату світу (2010 р.), чемпіоном (2003 р.) та багаторазовим призером чемпіонатів Європи з баскетболу (1995, 2007, 2013, 2015 рр.). Особливо показовими вони виступають на фоні порівняння з результатами інших прибалтійських країн, які в радянський період не поступалися Литовській республіці за якістю та кількістю підготовлених баскетболістів, а на сьогодні не завжди можуть потрапити до офіційної частини чемпіонату Європи, не кажучи вже про крупні престижні міжнародні змагання.

При цьому також необхідно враховувати і той факт, що за чисельністю населення литовська держава у багато разів поступається своїм основним конкурентам на баскетбольній арені (США, Росії, Іспанії та ін.)¹.

Успішність литовської «школи баскетболу» проявляється і на клубному рівні. Зазначимо, що в Литві найменша кількість легионерів серед усіх європейських чемпіонатів. Лише провідні клуби країни – каунаський «Жальгіріс» та вільнюський «Летовас Ритас», – які зазвичай представляють Литву в престижних європейських клубних турнірах, традиційно мають у своїх складах близько 30 % зарубіжних гравців. У середньому по литовській вищій лізі цей показник рідко коли перевищує 20 %-ний бар'єр. Команди, які знаходяться всередині та в кінці турнірної таблиці, досить часто повністю укомплектовані гравцями – представниками вітчизняної баскетбольної школи.

Щорічно за підрахунками спеціалістів Національної федерації баскетболу Литви кілька десятків молодих литовських баскетболістів переїжджають до США, де продовжують свою кар'єру в одній зі студентських команд, що виступають в найпрестижнішій лізі NCAA. Деякі з них у подальшому підписують багаторічні контракти з клубами Національної баскетбольної асоціації.

На думку генерального секретаря Національної федерації баскетболу Литви Міндаугаса Бальчунаса [8], успішність розвитку литовського баскетболу сьогодні визначається наявністю чотирьох ключових факторів (рис. 1).

Одним із ключових факторів, який на сьогодні визначає успіхи литовського баскетболу, є раціонально побудована система багаторічної підготовки спортивного резерву, в основі якої лежить врахування фундаментальних знань про розвиток і функціонування організму спортсмена, закономірностей становлення вищої спортивної майстерності, зв'язок поколінь тощо.

Підготовку баскетболістів у Литві сьогодні здійснюють понад 400 висококваліфікованих спеціалістів, переважна кількість яких (більше 90 %) мають базову вищу фізкультурну-спортивну освіту, отриману в стінах престижного та відомого у світі навчального закладу – Литовської академії фізичного виховання. Десята частина кадрового потенціалу задіяна для роботи з професійними командами, які виступають у найбільшому чемпіонаті Литви, і в рамках підготовки національних збірних команд для участі в міжнародних турнірах. Ще чверть – працюють з півпрофесійними та аматорськими командами. Більша частина тренерів готує резерв для спорту вищих досягнень, займаючись із дітьми різ-

¹ Чисельність населення Литви за даними на 1 вересня 2016 р. становить 2 млн 888 тис. 786 чол. Для порівняння, чисельність населення США у 2016 р. становить 323 млн 341 тис. чол., Росії – 146 млн 554 тис. 710 чол.

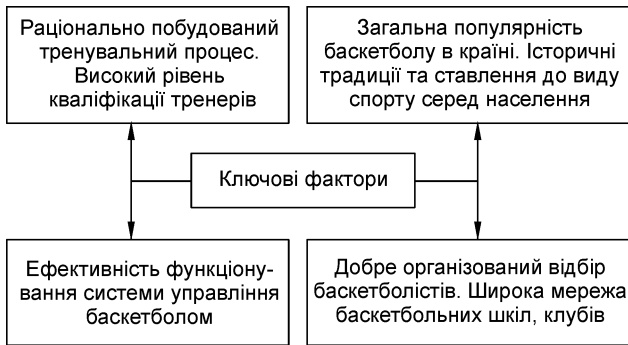

Рисунок 1 – Ключові фактори, що визначають успіхи литовського баскетболу

них вікових категорій в дитячо-юнацьких спортивних школах, клубах, студентських командах та спеціально організованих центрах підготовки.

Тренерська робота литовських спеціалістів сьогодні користується особливим попитом на міжнародному ринку спортивних послуг. Багато литовських фахівців з успіхом працюють у провідних зарубіжних професійних баскетбольних клубах. Є досвід залучення їх і в клуби української Суперліги. Багато в чому саме завдяки литовським спеціалістам українські команди із Маріуполя, Києва та інших міст досягали суттєвих успіхів на внутрішній та міжнародній арені.

Масовість занять баскетболом та шанобливе ставлення до цього виду спорту в Литві є важливим фактором загального успіху. Баскетбол має особливу адміністративну, фінансову, інформаційну та інші види підтримки з боку держави, інколи навіть не на користь іншим видам спорту. Без перебільшення можна сказати, що це спорт номер один у державі. Широке висвітлення баскетбольних заходів засобами масової інформації також підкреслює це положення. Виступи литовських команд на міжнародних турнірах клубного та національного рівня є важливою подією в житті литовської спортивної громадськості, а успіхи чи невдачі спортсменів сприймаються надзвичайно гостро.

Литовська школа баскетболу підготувала чимало зірок світового масштабу. Імена баскетболістів, які прославили свою країну на весь світ, і сьогодні є орієнтиром для багатьох поколінь молодих спортсменів. Арвідас Сабоніс, Шарунас Марчюленіс,

Рімас Куртінайтіс та ін. нині ведуть активну діяльність, спрямовану на популяризація та розвиток баскетболу в своїй країні [7, 8].

Сьогодні успішну підготовку молодих талантів у Литві здійснює баскетбольна академія імені Шарунаса Марчюленіса, яка була заснована в 1992 р. як школа баскетболу. В ній функціонують понад 35 груп, в яких виховується більше 700 молодих спортсменів у віці 7–18 років.

Важлива роль в успішному розвитку цього виду спорту в Литві по праву належить управлінській ланці. Багаторічні відпрацьовані механізми управління на всіх ієрархічних рівнях, починаючи з дитячого та юнацького спорту і закінчуючи професійними командами, тісна координація діяльності державних підрозділів, громадських організацій та окремих юридичних та фізичних осіб, вже десятки років забезпечують умови для високоєфективної роботи з підготовки баскетбольного резерву, що сприяє подальшому прогресивному розвитку баскетболу в країні.

Серед ключових факторів, які визначають функціонування баскетболу в Литві, слід відмітити існування жорсткої та добре організованої системи відбору спортсменів та наявність широкої мережі спортивних змагань, які охоплюють велику кількість дітей та підлітків. Лише найбільш талановиті діти можуть продовжити подальше сходження щаблями баскетбольної мрії.

Із урахуванням рівня значущості турніру, а також професіоналізму та віку баскетболістів, усі змагання, які проводяться сьогодні у Литві, можна представити в такому ієрархічному вигляді (рис. 2). Найбільш престижним чемпіонатом є литовська

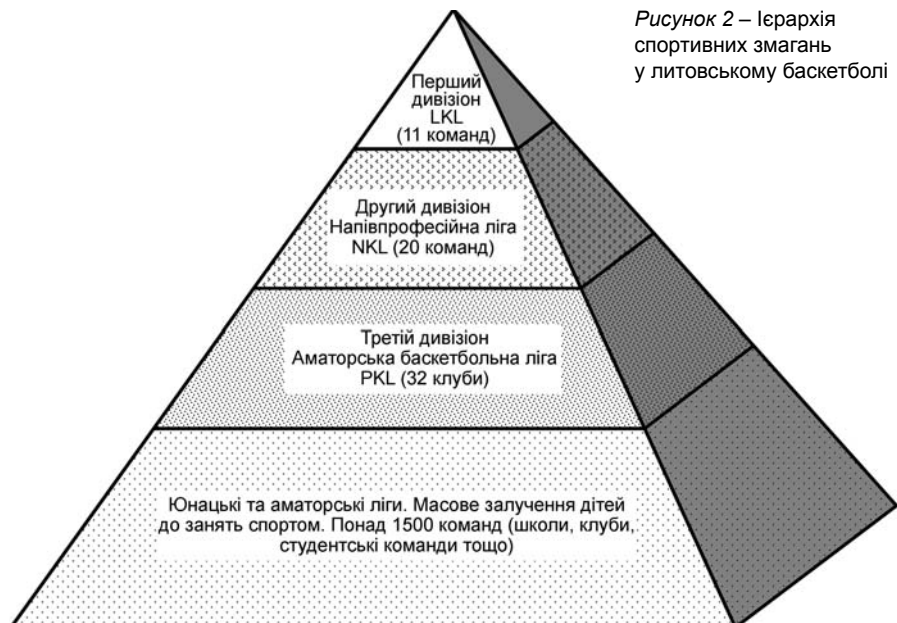

Рисунок 2 – Ієрархія спортивних змагань у литовському баскетболі

баскетбольна ліга (LKL League), до складу якої входять одинадцять професійних команд із дев'яти міст Литви. В ньому виступають найсильніші за своїми складами колективи, які є базою підготовки резерву для національної збірної команди.

Другим турніром за рівнем майстерності вихованців є Національна баскетбольна ліга Литви – напівпрофесійний турнір, участь в якому беруть двадцять клубів із вісімнадцяти міст.

Склади команд у більшості випадків укомплектовані спортсменами у віці 17–22 роки. В цьому чемпіонаті молоді гравці набувають необхідного змагального досвіду для виходу на етап максимальної реалізації індивідуальних можливостей.

Наявність такої ліги дозволяє вирішити для професійних баскетбольних клубів важливе завдання – поступове вдосконалення ще не до кінця сформованих спортсменів. Після закінчення періоду дитячо-юнацького спорту молоді гравці ще не готові до тренувальних та змагальних навантажень спорту вищих досягнень, на що неодноразово зверталась увага багатьох спеціалістів зі спортивних ігор [2, 3, 5], для яких ця проблема є загальною. Від трьох до п'яти років може знадобитися молодому гравцеві для того, щоб вийти на рівень основного складу професійної команди. Функціонування молодіжного чемпіонату високого рівня багато в чому дозволяє вирішити існуючу проблему. У другій за значущістю лізі в Литві беруть участь близько 400 молодих баскетболістів, із яких, за підрахунками фахівців, щорічно майже 30 осіб стають гравцями найсильнішої баскетбольної ліги країни.

Характерною особливістю литовської баскетбольної школи також є наявність регулярних змагань для дітей від десяти років. У сучасній теорії та практиці спортивних ігор існують різні думки про необхідність такої ранньої змагальної практики. Необхідно враховувати, що спортивні змагання являють собою високоспеціалізовану діяльність, яка висуває високі вимоги до техніко-тактичного, фізичного та психологічного потенціалу гравця. Після двох-трьох років занять баскетболом важко уявити, що у дитини буде сформовано, хоча б на прийнятному рівні, базовий арсенал техніко-тактичної підготовленості та інших, значущих для баскетболу якостей та властивостей, необхідних для успішного ведення змагальної боротьби.

Ряд спеціалістів [3, 4] дотримуються відомої концепції, згідно з якою, в дитячому та юнацькому віці спортивні змагання є певною мірою негативним фактором, який заважає всебічній підготовці та навчанню і може призвести до передчасного «вигорання» спортсменів, стати причиною раннього виходу із системи багаторічної підготовки. Проте інші спеціалісти [5, 7] не без під-

став вважають, що участь у спортивних змаганнях дозволяє краще виявляти лідерські якості, уміння програвати та перемагати. Тренувальні заняття, на думку цієї групи фахівців, не можна порівнювати із змаганнями в плані зростання майстерності гравців.

Дана проблема є відкритою для дискусії та обговорення, при цьому складно заперечувати важливу емоційну складову спортивних змагань, яка є прекрасним стимулом для популяризації виду спорту серед дітей та підлітків.

Понад 450 команд різних вікових груп сьогодні задіяні в системі дитячо-юнацьких змагань у Литві. Окрім участі в місцевих та регіональних змаганнях, ряд баскетбольних клубів організують для своїх вихованців спеціальні виїзні турніри у сусідні країни.

Підготовка молодих талантів здійснюється як бюджетними установами, так і приватними клубами. На сьогодні в Литві функціонують п'ятдесят сім дитячо-юнацьких баскетбольних шкіл, які мають державне фінансування та знаходяться в понад п'ятдесяти населених пунктах країни. Ще дванадцять клубів розташовані в п'яти містах, вони мають приватний статус.

Успішне функціонування дитячо-юнацького баскетболу багато в чому спирається на існування так званої «системи компенсації», згідно з якою дитячий баскетбольний клуб отримує грошову компенсацію від команди майстрів, яка заключає контракт з одним із її вихованців. Понад 50 % цієї суми отримує тренер, який підготував талановитого спортсмена.

Важливим напрямом розвитку баскетболу в Литві є розширення матеріально-технічної бази. Баскетбольним керівництвом країни розроблено та впроваджено спеціальну програму з будівництва вуличних баскетбольних майданчиків, забезпечення спортивних шкіл м'ячами та іншим обладнанням.

На ці завдання вже витрачено понад мільярд євро. Побудовано більше двохсот баскетбольних майданчиків, які сьогодні відкриті для всіх бажаючих. Зазначимо, що в цій роботі задіяна велика кількість учасників баскетбольного руху. Тільки з боку професійної баскетбольної ліги LKL було виділено понад півмільйона євро.

Переможці різних дитячо-юнацьких змагань отримують солідні винагороди за успішні виступи на турнірах. Важливим тут є те, що вручають їх знамениті баскетболісти країни, які знаходять час для того, щоб приїхати на шкільні змагання та особисто вручити винагороду призерам та переможцям, сказати напутні слова.

Разом із постійним збільшенням чисельності дитячо-юнацьких спортивних шкіл в Литві додатково створюються спеціальні центри з підго-

товки майбутнього баскетбольного резерву. Сьогодні для підготовки баскетболісток задіяно п'ять спеціалізованих центрів, які розташовані в різних територіально-адміністративних зонах. Одним із найуспішніших із них є Маріампольський центр із підготовки баскетболісток. Необхідну підтримку йому надають національна федерація з баскетболу, муніципальна влада округу, міністерство спорту Литви. Головними завданнями діяльності баскетбольного центру є:

- відбір найбільш перспективних дівчат із східного та західного регіонів країни;
- організація найкращих умов для навчання, процесу підготовки та проживання в Маріамполі;
- реалізація планів стратегічної підготовки, що мають довгострокову перспективу;
- оцінка ефективності реалізації програм на основі багаторазового тестування баскетбольної майстерності з подальшою корекцією тренувального процесу.

У центрі отримують освіту та проходять процес підготовки дівчата у віці 13–16 років, яких розподілено на дві основні групи (13–14 та 15–16 років). Для якісної підготовки спортсменок широко використовують психологічне та фізіологічне забезпечення із застосуванням найновішої апаратури.

Для оцінювання загальної та спеціальної підготовленості використовують спеціальні тестові завдання, системний аналіз ефективності тренувальних програм та змагальної діяльності спортсменок. Тренувальний процес супроводжується застосуванням засобів відновлення, спеціалізованого харчування, вдосконалення інтелектуальних можливостей тощо. Медичну підтримку центру забезпечує Маріампольський центр спорту та здоров'я, а також Медичний центр здоров'я та материнства.

Відбір спортсменів у професійні команди Литви традиційно проходить у період міжсезоння. Проте на відміну від багатьох ігрових видів спорту, де існують «трансферні вікна» (період дозволених переходів гравців із клубу в клуб), баскетбольний ринок спортивних послуг відкритий у рамках всього ігрового сезону. Команда може бути доукомплектована в будь-який період сезону. В практиці підготовки багатьох європейських команд можна зустріти випадки, коли команди посилюють свої склади перед вирішальними іграми плей-офф чемпіонату.

Процедура оцінювання можливостей потенційних кандидатів зазвичай охоплює період 2–4 тижні, в рамках якого гравці проходять ряд тестувань, беруть участь у тренувальному процесі і виступають з майбутньою командою в серії товариських ігор. Цього періоду часу цілком достатньо для того, щоб визначити можливості гравця та прийня-

ти підсумкове рішення про підписання з ним угоди. На прикладі відбору баскетболістів у команду першого дивізіону чемпіонату Литви «Літкабеліс» (Панавежіс) бачимо, яким чином здійснюється сьогодні оцінювання можливостей кандидатів у команду (рис. 3).

У цілому можна відмітити, що алгоритм відбору баскетболістів у професійні команди має схожі риси не тільки для литовських клубів першого дивізіону, а й для інших європейських команд вищої кваліфікації.

При збереженні загальної концепції послідовність та тривалість етапів відбору в різних професійних клубах можуть відрізнятися. Це передовсім залежить від існуючих клубних традицій, наявності відповідних фахівців, а також ряду інших факторів. Комплексне та поетапне дослідження можливостей гравців, які претендують на потрапляння до складу команди на наступний сезон, дозволяє мінімізувати вірогідні помилки, що сприятиме відбору найбільш конкурентоздатних спортсменів.

Особливу увагу в професійних баскетбольних клубах Литви під час відбору приділяють сьогодні стану здоров'я спортсмена та можливостям провідних, для виду спорту, функціональних систем. Ультразвукова діагностика суглобів дозволяє своєчасно виявити баскетболістів з потенційним ризиком рецидиву отриманих раніше травм. Особливо важливо це для найбільш «вразливих» для баскетболу суглобів (колінного, надп'яtkово-гомількового, плечового та суглобів хребта).

Підписавши контракт з баскетбольним клубом, такі гравці після кількох матчів, у результаті повторного ушкодження, можуть на досить тривалий час (іноді до півроку) «випадати» з гри. У таких випадках заробітна плата виплачується гравцеві не за його гру, а за перебування в лікарні команди. Навіть і після повного вилікування травм спортсмену може знадобитися тривалий період часу для того, щоб набути спортивної форми і знову увійти в гру команди.

У серії товариських матчів і турнірів тренерський штаб може повністю оцінити ігровий потенціал баскетболіста, особливості його поведінки на майданчику, взаємодію з партнерами, можливість його залучення у тактичних схемах гри. Тільки після такого всебічного аналізу приймається підсумкове рішення про підписання контракту гравця з професійним клубом. Звичайно, необхідно розуміти, що така всебічна процедура оцінювання застосовується в основному для маловідомих та молодих гравців, які вперше потрапляють на найвищий професійний рівень. Для добре відомих та досвідчених баскетболістів ця процедура може мати скорочену форму.

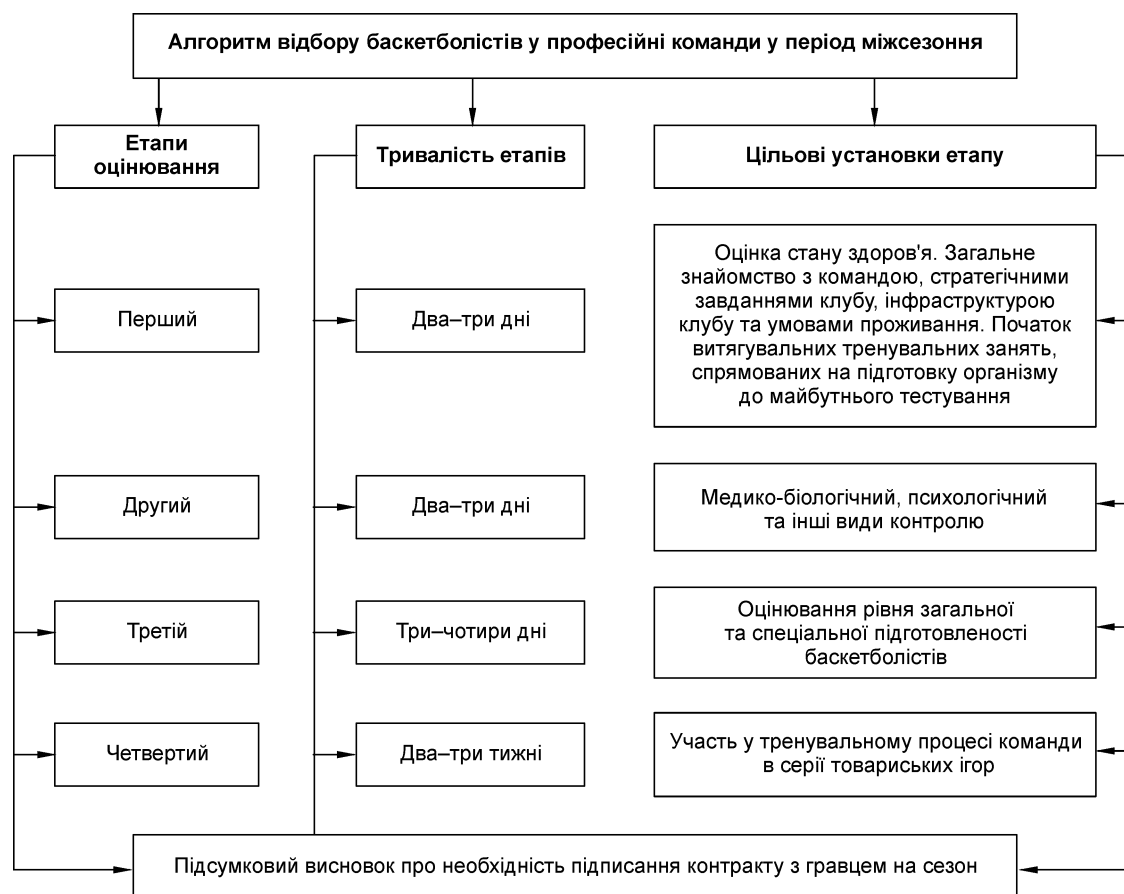

Рисунок 3 – Алгоритм відбору баскетболістів у професійні клуби Литви у період міжсезоння

Висновки:

1. Успішність виступу країни на міжнародній спортивній арені та чисельність спортсменів високого класу, підготовлених національною «школою спорту», є найкращим свідченням правильності обраної стратегії багаторічної підготовки, об'єктивно існуючої переваги над суперниками. Враховуючи престижність ігрових видів спорту у світі та зростання рівня конкуренції на міжнародних спортивних змаганнях, сьогодні однією із головних проблем у багатьох країнах є своєчасна підготовка спортивного резерву. Зарубіжний досвід вирішення існуючої проблеми може стати одним із актуальних напрямів для подальшого вдосконалення вітчизняної «спортивної школи».

2. Багаторічні успіхи литовських баскетболістів ґрунтуються на наявності в системі підготовки спортсменів чотирьох ключових факторів: 1) раціонально побудований тренувальний процес та високий рівень професіоналізму тренерських кадрів; 2) загальна популярність баскетболу в країні, історичні традиції та ставлення до виду спорту серед населення; 3) ефективність функціонування системи управління баскетболом на всіх ієрархічних рівнях; 4) організований відбір баскетболістів та широка мережа баскетбольних

шкіл, клубів, велика кількість дитячо-юнацьких змагань.

3. Ефективність підготовки найближчого резерву значно покращується за умови наявності високоспеціалізованих тренувальних центрів для баскетболістів. Створена в Литві мережа регіональних баскетбольних центрів дозволяє комплексно вирішити ряд стратегічних завдань: 1) забезпечувати тісну координацію різних відомчих та громадських організацій з метою створення оптимальних умов для підготовки спортсменів; 2) відбирати найбільш талановиту молодь із різних регіонів країни та створити атмосферу конкуренції в середині груп; 3) забезпечувати оптимальні умови для навчання, медичного обслуговування та тренувальних занять, зекономити засоби та час на переїзди; 4) реалізовувати стратегічні програми розвитку, що мають довгострокову перспективу; 5) здійснювати перманентне комплексне тестування та дослідження можливостей спортсменів з подальшою корекцією тренувального процесу.

4. Аналізуючи світовий досвід багаторічної підготовки гравців, необхідно реально оцінювати можливість перенесення існуючих зарубіжних підходів у практику вітчизняного спорту. В цілому можна відмітити, що в основі успіхів багатьох баскетболь-

них країн лежать схожі напрями діяльності. Концентрація найсильніших баскетболістів із кожної вікової категорії в рамках єдиних центрів підготовки. Проведення масових змагань за територіальним принципом. Об'єднання кращих гравців регіонів для подальшої участі у внутрішніх змаганнях країни. Залучення до роботи з найбільш перспективними гравцями кращих тренерів (у тому числі і зарубіжних фахівців), які добре себе зарекомендували під час роботи з молодіжними збірними командами та професійними клубами. Регулярний виступ молодих гравців у товариських турнірах національного та міжнародного рівня, що дає можливість набувати необхідного змагального досвіду. Обмеження кількості вікових гравців, які можуть отримати ліцензію для участі в баскетбольних лі-

гах, що передують головному чемпіонату країни. Дані напрями діяльності не потребують суттєвих фінансових та кадрових витрат і в той самий час можуть стати важливим підґрунтям майбутніх успіхів вітчизняного баскетболу. Досвід ряду баскетбольних країн переконливо про це свідчить.

Перспективи подальших досліджень пов'язані із вивченням особливостей підготовки баскетбольного резерву в різних країнах світу, а також технології відбору гравців високого класу під час комплектування складів клубних команд для участі в ігровому сезоні. Цікавим також є вивчення зарубіжного досвіду безпосередньої підготовки національних збірних команд до участі в престижних міжнародних турнірах (Олімпійських іграх, чемпіонатах світу, чемпіонатах Європи).

Література

1. *Безмылов Н. Н.* Подготовка резерва и отбор игроков в национальную сборную команду по баскетболу / Н. Н. Безмылов, Е. В. Мурзин // Наука в олимп. спорте. – 2016. – № 2. – С. 32–38.
2. *Безмылов Н. Н.* Оценка соревновательной деятельности баскетболистов высокого класса в игровом сезоне: монография / Н. Н. Безмылов, О. А. Шинкарук. – К., 2013. – 144 с.: ил., табл.
3. *Максименко І. М.* Теоретико-методичні основи багаторічної підготовки юних спортсменів у спортивних іграх: дис. ... доктора наук з фіз. виховання і спорту: 24. 00. 01 / І. М. Максименко. – Луганськ, 2010. – 453 с.
4. *Николаенко В. В.* Рациональная система многолетней подготовки футболистов к достижению высшего спортивного мастерства: монография / В. В. Николаенко. – К.: Саммит-книга, 2014. – 336 с.
5. *Николич А.* Отбор в баскетболе / А. Николич, В. Параносич. – М.: Физкультура и спорт, 1984. – 144 с.
6. *Платонов В. Н.* Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. Общая теория и ее практические приложения: учеб. в 2 кн. / В. Н. Платонов. – К.: Олимп. лит., 2015. – Кн. 1. – 680 с.
7. *Kęstutis Matulaitis.* Coaching of the young basketball players of Sabonis basketball centers. Summary of the Doctoral Dissertation / Matulaitis Kęstutis. – Kaunas, 2013. – P. 56.
8. <http://www.fibaurope.com/default.asp?coid=%7B9315F07E-8A97-40F4-A078-957B14642FA0%7D&suimage=&do=download>.

Literature

1. *Bezmylov N. N.* Reserve preparation and player selection for national basketball team / N. N. Bezmylov, E. V. Murzin // Nauka v olimpiyskom sporte. – 2016. – N 2. – P. 32–38.
2. *Bezmylov N. N.* Estimating competitive activity of skilled basketball players during a season: monograph / N. N. Bezmylov, O. A. Shinkaruk. – Kiev, 2013. – 144 p.
3. *Maksymenko I. M.* Theoretico-methodical bases of long-term preparation of young athletes in sports games: Doctoral dissertation in Physical Education and Sport: 24.00.01 / I. M. Maksymenko. – Luhansk, 2010. – 453 p.
4. *Nikolayenko V. V.* Rational system of long-term preparation of footballers to high achievements: monograph / V. V. Nikolayenko. – Kiev: Sammit-kniga, 2014. – 336 p.
5. *Nikolich A.* Selection in basketball / A. Nikolich, V. Paranosich. – Moscow: Fizkultura i sport, 1984. – 144 p.
6. *Platonov V. N.* System of athletes' preparation in the Olympic sport. General theory and its practical applications: textbook in 2 books / V. N. Platonov. – Kiev: Olimpiyskaya literatura, 2015. – Book 1. – 680 p.
7. *Kęstutis Matulaitis.* Coaching of the young basketball players of Sabonis basketball centers. Summary of the Doctoral Dissertation / Matulaitis Kęstutis. – Kaunas, 2013. – P. 56.
8. <http://www.fibaurope.com/default.asp?coid=%7B9315F07E-8A97-40F4-A078-957B14642FA0%7D&suimage=&do=download>.